

ANTYK

PYTANIE JAWNE

MATURA 2024

**Rola Fatum w świecie
starożytnym. Omów
zagadnienie na podstawie
Mitologii Jana Parandowskiego.
W swojej odpowiedzi
uwzględnij również wybrany
kontekst.**

WSTĘP

Wskazówki

Wprowadź w temat, np.

Wyjaśnij:

- co oznaczało fatum w rozumieniu antycznym, skąd takie ujęcie ludzkiego losu
- pojęcie winy niezawinionej

Marek Aureliusz, cesarz rzymski twierdził: „Od wieków przygotowywało się dla Ciebie to, cokolwiek cię spotkać może. A splot przyczyn splótł się od wieków na Twe istnienie i jego przypadłości”. Głosił tym samym antyczną koncepcję ludzkiego losu, która mówiła, że człowiek jest marionetką w rękach bogów. Ponościł on winę niezawinioną, która zbliżała go do katastrofy. Jednak człowiek w swojej naturze miał to do siebie, że z tym losem się nie zgadzał i próbował podejmować szereg działań, by odwrócić ciężące nad nim fatum. Jednak bogowie za każdym razem pokazywali mu, że są one bezskuteczne.

TEZA

W antyku nad losem człowieka ciążyło fatum - los, przeznaczenie, na które nie miał wpływu.

Wskazówki
Określ, jaką rolę w życiu człowieka pełniło.
Uwzględnij mitologię i wybrany przez siebie tekst kultury.

SŁONIK

gabinet terapii dysleksji

www.slonik-terapia.pl

ARGUMENTACJA

Bohaterem, który nie chciał zaakceptować swojego losu był Edyp, bohater mitu genealogicznego o rodzie Labdakidów, nad którym ciążyło fatum. Już Lajos, dowiedziawszy się, że syn go zabije i poślubi matkę, starał się temu zaradzić i porzucił dziecko. Wychowali go Polybos i Merope. Kiedy Edyp dorósł i usłyszał, co go czeka, opuścił dom i udał się w stronę Teb - w ten sposób chciał uniknąć spełnienia przepowiedni. W drodze zabił nieświadomie swego ojca, a gdy pokonał Sfinksa, w nagrodę został mężem Jokasty - swojej matki. W ten sposób wypełnił się jego los, przed którym tak bardzo chciał uciec. Za pychę, którą okazał wobec bogów spotkała go kara. Na miasto zaczęły spadać klęski, a kiedy dowiedział się, że to on jest ich przyczyną, oślepił się i opuścił królestwo.

WNIOSEK CZĄSTKOWY

Edyp nie mógł uniknąć swego przeznaczenia, im bardziej chciał od niego uciec, tym bardziej je wypełniał. Jego wina jest tragiczna, wywołana przez fatum.

Wskazówki

Potwierdź postawioną przez siebie tezę i przywołaj przykład z mitologii, np. Edypa

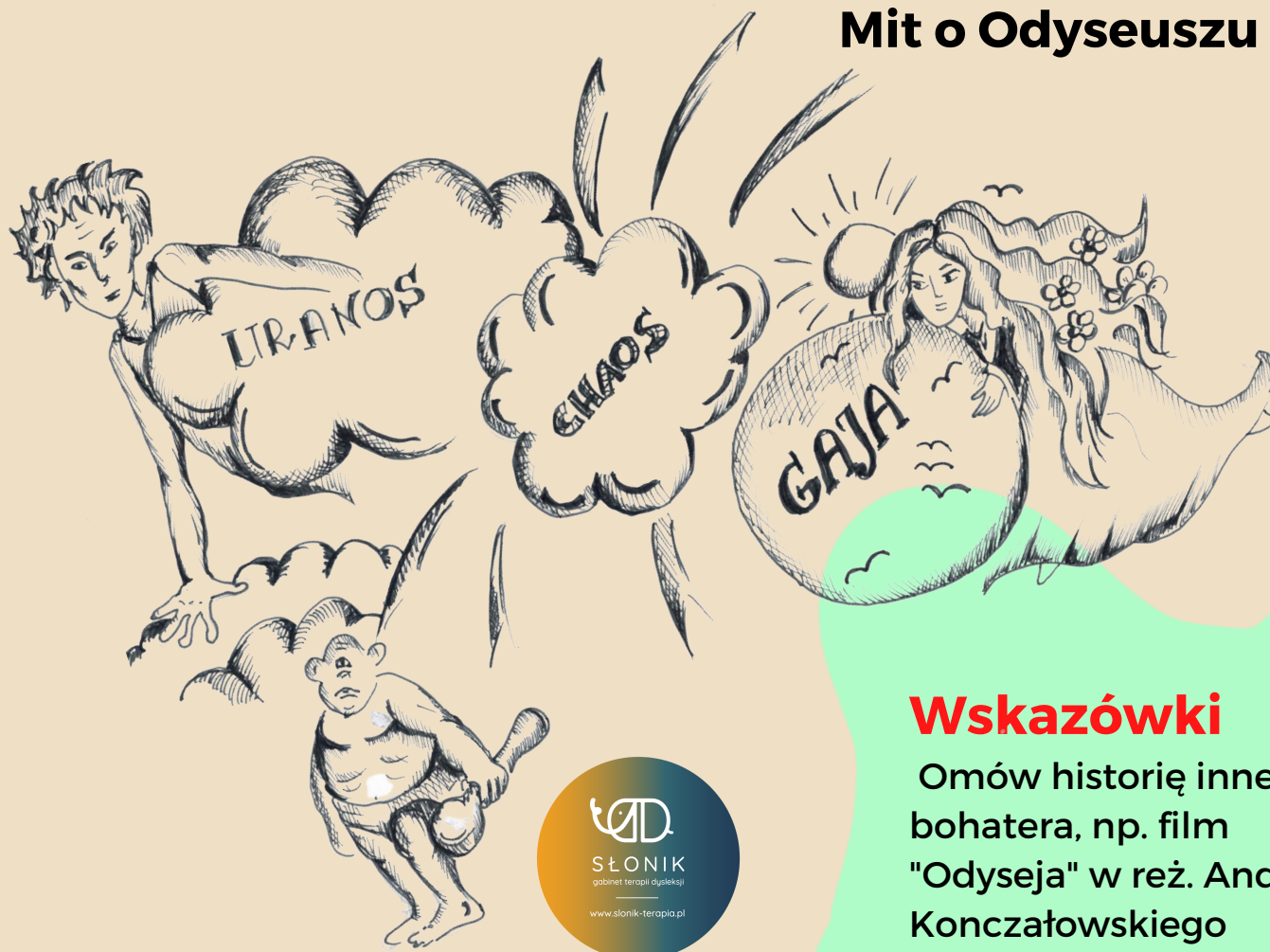

Wskazówki

Skomentuj swoje dotychczasowe rozważania.

KONTEKST

Mit o Odyszeuszu

Wskazówki

Omów historię innego bohatera, np. film "Odyseja" w reż. Andrieja Konczałowskiego

Innym bohaterem mitologicznym, o losie którego decydowali bogowie, był Odyszeusz z adaptacji filmowej epopei Homera. Mężczyzna po wygranej wojnie trojańskiej nieopatrznie obraził Posejdona, a ten postanowił udowodnić bohaterowi, że bez bogów jest niczym i na jego drodze stawiał liczne przeszkody. Mężczyzna nie mógł powrócić do ukochanej Itaki, żony i syna. Mimo to bohater się nie poddał, pełen dumy i pychy pokonywał kolejne przeciwności losu. Podróż trwała aż 10 lat, a jego upór i wytrwałość zostały ostatecznie wynagrodzone przez bogów.

KONTEKST kulturowy

Do wspomnianego przeze mnie Edypa i ciężącego nad nim fatum, nawiązuje obraz polskiego malarza Antoniego Brodowskiego. Przedstawia on zrezygnowanego bohatera w towarzystwie córki Antygony, która odprowadza go do bram Teb. Edyp przegrał walkę ze swoim losem i fatum, które ciążyło nad jego rodem i nim samym.

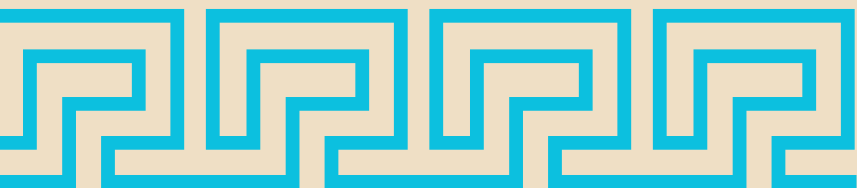
Już się z tym pogodził, zaakceptował swój żywot i nie podejmuje dalszego buntu. Wydtubał sobie oczy i opuszcza miasto. Kolorystyka tego dzieła, a zwłaszcza ciemne chmury nad postaciami, wskazuje na klątwę, która wypełniła los mężczyzny, ale jest jeszcze los jego córki, który też jest naznaczony piętnem fatum.

A. Brodowski, Edyp i Antygona,
https://pl.wikipedia.org/wiki/Edyp_i_Antygona#/media/Plik:Antoni_Brodowski,_Edyp_i_Antygona_-_01.jpg, domena publiczna

WNIOSKI

Wskazówki

Podsumuj swoje
rozważania.

Człowiekowi wielokrotnie może wydawać się, że panuje nad swoim życiem, ma przecież wolną wolę i może o sobie decydować. Tak wydawało się bohaterom antycznym, którzy podjęli walkę o swój los, ale był on marny, naznaczony tragizmem. Przed fatum nie było ucieczki.

SŁONIK
gabinet terapii dysleksji

www.slunik-terapia.pl